

M A G Y A R K U R I R.

Indült Bécsből, Pénteken, September' 29-dikén, 1826.

Görög Ország.

A Triesti Observatörben ezek találtattak Sept. 23-dikán: —,

„Egy levél Szárdinia szigetéről Cagliariabol e' hónap' 1-ső napján jelenti: hogy onnét egy Gőz-hajó, melly Londonból Anglus zászlóval jött vala oda, Augustus' 26-dikán, minekutánna ott a maga Gőz-makhinájának igazításával 40 napokat töltött volna-el, Görög ország felé, ugyan Anglus zászlóval elevezett; s hogy két nappal azután, Aug. 28-dikán, ismét kikötött ugyan ezen Szárdinai kikötőhelyben egy Angliából hasonlóképpen Anglus zászlóval evező Gálya-hajó, mellyen, mint erősítik, maga Lord Cochrane is jelen volt. Ezen Gálya, mint hogy a' megigazított Gőz-hajó már elévezett vala onnét, tsak hat órát töltött Cagliariában, s onnét tüstént kivezván, mint gondolhatjuk ez is Görög ország felé vette evezését.

Valamennyi Ujságok Párisban találtak, mind kiadták Roche nevű Francia Generálisnak azon Elcadását, mellyet ő, e' napokban érkezvén-meg Görögországból Párisba, a' Görögök' segítségére fennálló Biztosságokhoz intézett, s a' melly e' képpen következik: —,

„Uraim! Engem' Görög országban tizen nyolcz hónapokig való tartózkodásom alkalmatossá tett arra, hogy kitanulhassam a' Görögöknek főbb szükségüket, és hogy tökéletes ítéletet tehessenek a'

felől, hogy mitsoda hasznot tehetnek néki az egész Európában találtató minden Görög Biztosságok, mellyek az ő segítségére öszsze állottak.

„Ha mi a' Görögöket fogatanosan segíteni akarjuk, erre, az én ítéletem szerint, tsak két féle módokat találhatunk. Egyik mód a' leszen, ha a' Lord Cochrane fő vezérlése alá öt Gőz-hajókat adunk, mellyek ötöt olly állapotba helyeztethetik, hogy a' Törökök' tengeri erejét hathatósan megtámadhassa. Ezen hajóknak új módú alkátása nagy elsőséget fogna néki adni a' Török tengeri erő felett, melly azon kívül, hogy már tsak magában is igen gyáva, az Archipelaguson szüntelen uralkodó széltsendesség ellen is megszűnés nélkül tusszkodni kéntelenítettik: a' Gőz-hajóknak ellenben semmi hátramaradást nem okoz, akár fújjon a' szél akár ne, mert ezeket nem a' szél hanem a' Gőz' ereje hajlja. Öt, Perkins' Gőz-ágyujival megrakott Gőz hajók, ítéletem szerint most elegendők lennének a' Görögöknek; azután azok kellene iparkodnunk, hogy hűszra lehessen szaporítanunk őket, olly czállal, hogy az egész Török és Egyiptomi tengeri erőt semmivé lehessen tenni. Ámbár ezen utóbbiak, tudniillik az Egyiptomi hadi hajók, Európai Renegatus keresztyénekkel vagynak megrakattatva, kik a' Görögökkel jobban meg tudnak verkedni, mint a' Törökök: mindazáltal még is az a' remenség táplál engem', hogy így is Lord Cochrane' részén fognának azon elsőgyőzedelmek lenni, a' mellyek Görög or-

szág' jövendő sorsát meghatározhatnák; mint hogy ki nem tudom eléggé beszélni azt, hogy mely felséges vélekedéssel vagynak a' Görögök ezen nagy tapasztalású 's tudós tengeri vezér eránt, 's meggyőződött vagyok a' felől, hogy ő ezeket a' maga vezérlése alatt olly módon felfogná tüzelni tudni, hogy nintsen olly hadi munka, melynek megpróbálására az ő vezérlése alatt készek nem lennének. Ezen próbatételekre itt nem lehet bővebben ki- bősátkoznom.

„Lord Cochrané olly fővel bír minden próbatételekre, hogy ha egyszer azon helyre megérkezik, a' hova szándékszik, mindeneknél jobban fogja tudni mi kívántassék egy olly népnök elkészíttetésére, melyet illy könnyű feltüzelní, 's a' melynek tsak egy nagy ember kívántatik, hogy bizonyos győzelemre vezérlődjék.

„Az a' nagy hír, név, melyet Lord Cochrané méltán nyert és bír, 's az a' bizodalom, melyet ő maga eránt másokban felgerjeszteni alkalmas, gyanítanunk engedik, hogy ő a' Görög tengeri emberek között arra a' bizodalomra fog szert tenni, a' melyre még Miauli se tihetett szert, pedig ki eránt azok valósággal nagy tisztelettel és bizodalommal viseltetnek. Lord Cochranét, mint valami természet felett való hatalmat, úgy tartják a' Görögök. Beszélésekben, és éneklésikben is mind őtet magasztalják, 's mint Szabadítójokrol úgy szólnak rolla. Közönséges vélekedés, hogy megérkezvén, néhány első szerentsés tettei által egészen más ábrázatot fog adni Görög országnak, 's ennek dolgait egészen megfordítja.

„Ha a' Görögök Lord Cochranét, egy felől az ő nagy hiriért, mint Szabadítójokat úgy tekintik, úgy más felől a' Törökök szemei előtt ugyan ő nem más-ként jelen-meg, mint az az Észak' embere, ki a' régi jövendőlések szerént Napkeleten meg fog jelenni, 's a' Törököket Ásiába

viszsa fogja kergetni. Az ő neve a' Muselmánok rettentője; tehát nints kétség alatt, hogy a' Smyrnai, Saloniki's az egész Európai 's Ásiai Török partok magokat többé azonnal nem gondólják bátorságban lenni, mihellyest azt fogják hallani, hogy Cochrané megérkezett a' Görögök közzé.

„En tehát úgy itélek, hogy Lord Cochrané, ha mindjárt mind az öt Gőzhajókat össze nem szerkeztetheti is most egy hirtelen, elég leszen, ha tsak azok nélkül meg fog is Hydra szigeten jelenni, hol őtet, a' Görög Flottának általvé- telére illy nagyon várják, mint hogy a' Török és Egyiptomi egyesült hajós sereg ezen szigetet nagyon fenyegetvén, most nagyobbára az egész Görög tengeri erő ezen szigetnek védelmezésére gyülekezett össze, 's a' hol ő 120 jól felvegyverkezett kisebb nagyobb Görög hadi hajót, 27 Gyujtót, 's olly tengeri emberekből álló serget fog össze gyülekezve találni, kiket vitéségekre, elkészültségekre és magok' elszánásokra nézve semmi nemzet béli tengeri fegyveres emberek felyül nem haladnak. Így vélekednek minden Anglus és Frantzia tengeri fegyveresek a' Görög hajós seregekről, tsak a' kívántatik, hogy jó vezért kapjanak, mely ha megtörténik, kevés idő alatt nagy dolgokra alkalmasokká fognak lenni. Ezek így nagyon jó segítő szövetséges társává lehetnének nem sokára azon nemzetnek, a' mely olly okos lenne, hogy őket most, közvetéssel vagy a' nélkül, segíteni alkarná.

„A' második mód, mely által a' Görögökön segíteni lehetne, a' volna, hogy 2—3 ezer Európai önként vállalkozott fegyveresekből álló segítő sereg küldetnéne-el, a' melynek vezérlése olly Tisztre bízzatna, ki már megmutatta Európának szemei előtt, hogy betsületes ember és elegendő katonai tapasztalással és gyakorlottsággal bír.

„Ezen második kívánságomra nókem gyaníthatóképpen az az ellenvetés fog

téetni, hogy illy erőjű sereg tsipa önkéntvállalkozottakból igen bajos lenne Európának valamely pontjára össze gyűjteni: hanem nekem úgy tetszik, hogy ezen segédelmet is munkába lehetne venni 's végre is lehetne a'képpen hajtani, hogy Európának külömbkülömb szegletein gyűjtenének 60, 70, 80 's 100-zanként össze az e'féle önkéntvállalkozott tsapatotskák, 's ugyan Európai kibérlelt szállító hajókon szállíttatnának-el külömbkülömb részenként Görög országba Salamis szigetére, melly a' Korinthusi öbölben lévén, ezen ezélra (mint Depositum, mint öszszegyülekezési hely) legalkalmatosabb lenne. Ezen szigetről, mihellyest ott egy illy készülettű sereg magát rendbe szedné, ez onnét azonnal bándúlhatna vagy Attikára vagy pedig a' Peloponésus belsőbb részeire. Salamison olly Lógert lehetne ezen sereg' számára felállítani, hogy ahoz akár melly tengeri erő is bajosan férhetne hozzá, minekutánna sántzók által is megerősítődne. Lehetne ezen szigeten, betsületes Tisztviselőknék gondviselőjék alatt élet-és hadi készület magazinumokat is felállítani, mellyek itt tellyes bátorságban lennének, azért, hogy a' szigetnek nagy és bátorságos kikötőhelye van, hol a' Görög hajóknak nem tehetne hárt a' Török hajós sereg, mint hogy a' víznek mélysége tsak az apró Görög hajóknak befogadására alkalmas, némelly helyeken pedig olly kitsiny a' mélysége, hogy a' Török nagy hajók oda tellyességgel be nem férkezhetnének. E' mellett a' kikötőhely' torkát is olly módon meg lehetne kevés költséggel erőssíteni, hogy éppen lehetetlen lenne a' Törököknék a' szigethez hozzá férti. Gyakorlásra való helye is elég lenne az ott öszszegyülendő tsapatnak, mint hogy a' szigeten elég nagy térségek taláttanak; 's ha a' Törökök olly gondolatlanok találnának lenni, hogy azt nem tekintvén, hogy ezen tenger itt úgy szollván ssigetekkel van be-

hinteze, ide bevezetni elég vakmerő bátrak lennének, kétség kívü a' Xerscs sorsára jutnának, mint hogy a' Görög Gyujtók, minden hajójukat, az utolsóig felégetnék. Én esmérem a' Görögök' vitészéget, 's annak meggondolása, hogy a' Törökök Attikába berontottak, még meg nem ijesztheti őket igen nagyon. A' Törökök itt, ragadozni, gyilkolni, és égetni fognak: hanem én azt mondom, hogy sokáig se Reschid Attikában se Ibrahim a' Peloponesuson meg nem maradnak. —

„Ha az Európai Görög Biztosságok a' Görögöket foganattal segítvén, a' töllem kívántatott öt Gőz-hajókat a' Lord Cochrané' vezérlése alatt nekik segítségére küldik, úgy ez a' valóságos nagy tengeri vezér, a' Török és Egyiptomi Flottát 18 hónapoknál kevesebb idő alatt semmivé teszi; 's azután lássa Ibrahim, hogyan megyen vissza Egyiptomba, ha tsak olly feltételek alatt nem, hogy a' Görögöknék az ő váraikat mind vissza adja.

„Eleségről se kell el felejtkezni, mert ezt is tsak a' magok Európai barátjaiktól várhatják a' Görögök. Aláírta — „

Roche, Genéralis.

A m é r i k a.

A' Párisi Constitútionel nevű ujságban valami Limai levélnek kivonása taláttatik, melly azt mutatja, hogy Peruban még most se egészen úgy folynak a' dolgok, mint éppen Bolívar kíváná. A' levél April. 3-dikán íratott, és ezek taláttanak benne: — „

„A' Bolívar' parantsolatjára öszszegyűjtetett Congresszus Mártz. 28-dikán tartotta első ülését. Ennek néhány tagjai már előre kimutatták, hogy ellenséges indulattal viseltessenek Bolívarhoz, azért, hogy az Országlási hatalom az ő kezére volna bízattatva, 's még azt is nyilván erőssíteni láttattak ugyan ezen emberek, hogy

a' Szabadító Úr a' kezében lévő hatalmat bitangoló és despota módon gyakorlana. Tudtára esvén Bolívarnak, hogy hogyan beszálljenek felőlle ezen emberek, ő tüstént parantsolatot adott a' Kolumbiai szabadító sergeknek; hogy induláshoz készítsék magokat Bogota felé a' hazájokba, még pedig úgy, hogy ő maga is a' sergekkel együtt el fogna menni.

„Hallván ezt a' Congresszus' több tagjai, igen megijedtek, 's azonnal Követiséget rendeltek a' Szabadító úrhoz, 's olly jelentést tétettek nálla, hogy ők tökéletesen meggyőződve vagynak a' Szabadító úr tselekedeteinek tiszta egyenessége felől, melyre nézve arra kéri, hogy a' közönséges jót tekintvén, még egy darabig maradjon nállók, 's az Országló kormányt, mint eddig, ezután is tartsa-meg a' maga kezében. Bolívarnak ezen meghívásra adott felelete, summásan ennyiből állott: „

„Köszönöm az Urak' erántam való jó indulatjának ezen kinyilatkoztatását, 's arra használok ezen alkalmatosságot, hogy a' Nemzeti Képviselő urak előtt és általok az egész nemzet előtt kinyilatkoztatom gondolkodásomat. Az én tselekedeteimet csak Perunak megszabadíttatása 's a' Spanyoloknak innét való elkergettetése vezérelték, de rugójok soha semmi alacsony ditsősséskeresés nem volt. Az ellenségnek elkergetése 's Perú' szabadságának a' belső nyughatatlanokadás' letsendesíttetése által lejendő megerősíttetése után, éppen csak az ezen tetteknek végrehajtásából származó ditsősséget hordozván szemeim előtt, vissza akartam hazámba térni: 's egyedül csak az ekkor hozzám intézetett sürgető kérelmekre nézve tselekedtem, hogy az Országlás' kormányát kezeimben még egy ideig megtartottam. Egyedül csak az Országlószék' tagjaiba helyhezettett bizodalom vett akkor is rá, hogy el fogadjam a' hozzám intézetett kérelmet. —

„Ilancm már most, minckutánna cél-

zásaimat rágalmaztatni 's tselekedeteimet oltsároltatni szemlélttem; természet szerént arról kelle gondolkoznom, hogy eltávozzak. A' Perui fő hatalmat soha se kerestem, valamint a' Kolumbiait se soha, 's mihelyest azt látnám, hogy jelenlétem Amerikában a' Szabadság' ügyének többé semmit se használhat, Amérikáat azonnal ide hagynám, és Európába vonnám-meg magamat. —

„A' világ réám vetette szemeit; én tudom mit vár tőlem; és nekem azon szempillantaton-túl élni lehetetlenség volna, midőn azt kellene hinnem, hogy többé a' közönséges betsültetéshez és bizodalomhoz számot nem tarthatok. —

„Egyéb eránt jól tudom én azt, hogy azok, kik az én kormányozásomnak ellenére vagynak, csak azért békételenkednek, hogy nem adtam nekik olly hívtalokat, mellyekbe helyhezettődve lévén a' közönséges kintstárt, önn' hasznokra kiüressíthették volna. Az Országlószék ezen tekintetben egyenességgel viselte magát, 's csak az én rendeléseimet tellyesítette. —

„Azonban érzem én azt, hogy, fájdalom! az én jelenlétem a' Rendnek fenntartására 's a' Constitúziós épületnek megerősíttetésére nézve Peruban még szükséges légyen, 's ha ennek lakosai a' benem helyhezettett bizodalmat tovább is fenntartják, mindent el fogok követni, hogy ezen bizodalomnak megfelelhessenek.“

Felolvastatván Bolívarnak ezen Nyilatkoztatása, minden Képviselő Követ különkülön kifejezte a' maga tartománya' nevében az ő Bolívarhoz mint Szabadítóhoz való háládatos köszönetét.

Portugallia.

A' Régens Princzaszszony elutozott kevés időre, mint a' Lisbonai ujság jelentti, Cintra városába, de minden Tsőtörtökön be szokott jöni audientziák' adására a' fővárosba.

Az Országlószék Kurírt küldött Lisbonából Madridba olly parantsolattal, hogy az ott lévő Portugallus Követségi Agens tegyen jelentést a' Spanyol Kabinétnél a' felől: „Hogy ő utólszor újítja-meg a' Portugallus Régenségnek azon kívánságát a' Madridi Kabinétnél, hogy a' Spanyol országba által ment Portugallus Szökevényeket adassa vissza 's többé ne botsás-sa be őket Spanyol országba.“

Spanyol Ország.

A' Valencziai Fő Kapitány Gen. Odonnel illy Kerülő Irást botsátott minden alatta lévő Kommandánsokhoz: — „Azon újítások, mellyeket Portugalliába be akarnak vinni, ott valóban fenyegetik a' tsendességet, úgy, hogy a' Királynak a' mi Urunknak figyelmét is magokra vonták, a' ki ezen tekintetben többféle Rendeléseket hirdettetett-ki, mellyek mind arra vagynak intéztetve, hogy a' tsendesség és rend Spanyol országban meg ne zavartassék. A' Királyi Ítélszékeknek keménnyen parantsóltatik, hogy azoknak beszédjeikre 's magokviseletjekre, kik eme' büntetést érdemlő Systemához, melynek Constitutionális Országlás a' neve, indulatos-sággal ragaszkodnak, nagy figyelmetességgel vigyázzanak. Azokra is nagy vigyázattal kell lenni, a' kik helyes ok nélkül lakhelyeiket változtatják 's egy helyről más helyre utoznak. Az ilyeneket el kell fogni 's meg kell büntetni. De nem tsak a' tsendességnek nyilvánosságos megháborítójival kell a' törvények keménysége szerint bánni, hanem azokkal is, kik a' Portugalliai legújabb történeteknek örvendenek, minthogy ez által azt mutatják, hogy ők is revolúziós gondolkodással bírnak, 's azt a' bűnös ámbár erőtelen kívánságot nyilatkoztatják ki, hogy szeretnék ha Spanyol országot is olly meghasonlás veszte-

getné, mint a' millyen Portugalliában uralkodik, de a' melytől bennünket Országlószékünk' böltessége 's a' Spanyoloknak a' dolgokba való belátása, meg fognak oltalmazni, kik még nem felejtkeztek-el a' revolúzió által okoztatott szenvedésekről. En részemről semmit el nem fogok mulatni, a' mi arra megkívántatik, hogy minde- nek kötelességeiknek tellyesítésére szoritassanak. Mondják meg az Urak az egész világnak, hogy a' tsendesség nállunk a' revolúziósoknak minden mesterkedése mellett is meg nem fog zavartatni, mert a' Spanyol nép meg van a' maga határtalan hatalmú Monárkhájával elégedve, a' ki megígérte nekünk, hogy semmi ügy nevezett Kamaráknak 's egyéb e'féle intézeteknek behoztatását meg nem engedi.“

B é c s.

Vászonykeői Gróf Zichy Károly Ö Excellentziája az Arany Gyapjas, 's egyszerűsmind a' Sz. István Apostoli Király Rendjének Nagy Keresztes Vitéze, Cs. K. Kamarás 's Valóságos Belső Titkos Tanácsos, Státus és Conferentiális Minister, 's Nemes Győr Vármegye Fő Ispánya, tegnap reggeli 4 órakor, minekutánna 74 esztendőkre terjedett életének 55 esztendőkből álló munkás részét a' Monárkhának és Státusnak áldozta, e' mulandó világról az örökkévalóra által költözött.

Ugyan Bécsben e' hónap' 22-dikén halálozott-meg Vászonykeői Gróf Zichy Miklós Cs. K. Kamarás Úr is életének 76-dik esztendejében.

Magyar Ország.

Értékezés, Kőrösy Csoma Sándor Úr, kedves Hazánk-fijáról:

A' Quarterly Oriental Magazin nevű Folyó-írás 1825-diki Martzius

hónapi darabjában, a következő Calcuttaból érkezett tudósítást iktatta-bé egy listét Földinkről Kőrösy Csoma Sándor Urról. — Calcutta fő Várossa Ost. Indiában az Angoly birtokolnak, és a Gangesnek tengerbe folyt torkánál fekszik Ost Indiának keleti felén, a Beng öblön, 25 grádusra északra az aequatortól.

Kőrösy Csoma Sándor Úr, Erdélyi Magyar, Európából Tibetbe érkezett és Moorcroft Úr segédelmével egy időtől fogva, tanulását Ladachyba folytatta.

Kőrösy Csoma Úr 1815—1818 végzé, a mint hirünké esett, philologiai és theologiai Cursusát, részint a N. Enyedi Collegiumban, részint a Göttingai Univerzitasban. Minthogy leginkább a hazai régiségek vizsgálására vonzódtott belső ösztönétől, Temesvárra utazott 1819-ben, hogy ott a Szláv nyelvet megtanulja; mulatott Zágrábban is, hogy a nyelv különböző dialectjeivel megismerkedhessék. Ezen vizsgálatok ingerlették hogy azokat bővebbre terjeszsze, és így feltette magában hazáját elhagyni és a Kelet tavulad Vidékeit bejárni, a végett hogy a Magyaroknak Ásiai eredete, és a Szláv nyelv Napkeleti származása felől, hitelesebb bizonytságot vehessen.

E tekintetből Csoma Úr 1819. November hónapjában elindula N. Enyedről Bukarestbe Oláh Országba, Rustyuknál által mene a Dunán Bulgáriai kereskedőkkel, s el érkeze Sophiába Bulgáriának fő Városába. Innét Philippopolisba vette útját Romaniába, oly feltétellel, hogy Constantinápolyba menjen; de értésére esvén, hogy ott a pestis uralkodna, Enosnak fordult és ott hajóra ült, a mellyen Februárban megérkezett Alessandriába. Ott ispestisre találván, tsak hamar hajón által költözött Palestinába, és földre szállott Latakiába, honnét gyalog 1820-dik eszt. 15-dik Aprilisben Aleppóba megérkezett.

Aleppóban nem soká mulatott, mint hogy már 19-dik Májusban, minelutánna Ásiai ruhába öltözött volna, ismét tovább indult gyalog. Többféle Caravanához csatolván magát, Orfán, Mardin és Monsalon által Juliusba elérkezett Bagdádba. Az akkori Angoly Residens Rich éppen Kurdistáni útja miatt otthon nem lévén, annak Secretáriussa Bellino Úr, Csomától Aleppóból hozott Leveleit által vette és további útjának folytatásában segéllette, melly szerint ő October hónapba Teherán Városába szerentsésen eljutott. Az Angoly Residens Willok Úr segédével, négy hónapokat mulatott a Persa Király Metropolitjában, a melly időt a Persa nyelv tanulására fordította. Willok Úr bőkezűsége mellett útját tovább folytathatta. 1821-dik eszt. Mártius havában hagyta el Teheránt Persa ruhában és magát Armenianusnak adta-ki.

Elérvén Meskedbe a Khorasani Megyébe, ott 20-dik Octoberig tartozkodnia kelle, mivel a szomszéd tartományokbeli Zenebona útja folytatását gátolta. A háborgás végével Bokharába jula Novemberben. Ott az egész Város nyughatatlan volt azon hír miatt, hogy egy Orosz sereg hozzá közelget, innét fogva Csoma Úr is tanatsosnak vélte a várost oda hagyni. Egy Caravánhoz tsatolván magát, Balk, Khulm, Bamiánon keresztül eléré Kabúlt 1822-dik esztendőnek első havában.

Nem akarván az onnét induló Caravane alkalmát elhagyni, azzal Peshaverbe ment Csoma Úr. Deckában két Európai emberekre talált, lik Runjett Sinn szolgáltatjában valának; és a kilet Lahore-ig kísére. Itt tsak tíz napokat mulata, mint hogy igen szívén feködt céljának valahai elérése. Jamun által 14-dik Májusban eléré Kashmirba, onnét négy más személyekkel tovább gyalogolt s meg érkeze 9-dik Jun. 1822-be Lei-ba Ladakknak fő Városába.

Csoma Úr onnét Yarkand-ba igyekezett, de tsalatkozott reménységében, részint az igen rossz utak, részint a' Chinái Uralkodás vigyázatja miatt, mellyel az Európai Utazók' szándékát gátolja. És így nem hogy Yarkandba mehetett volna, de még Lei-ban sem muláthatott tovább, 's kéntelen volt Lahore-ba vissza menni. Már éppen útban vala, midőn Hiambat-ban Moorcroft Úrral találkozék, a' kivel magát ottan megismereteté. Moorcroft Úrnak bőkezűsége új ösztönt ada Csomának 's lehetővé tevő eredeti czéljának elérését. Moorcroft Úr ötet magával Leiba ismét vissza vivé, 's midőn az említett Úrnak ezen Várost elhagyni kelle, Csomának minden szükségest a' Tibeti nyelv megtanulására megszerzett. Későbbben Csoma Úr meglátogató Moorcroft Urat Kashmirben, a' ki neki költséget és a' Tangla-i Lámához szolló ajánló Leveleket adván, visszament ismét Leiba. A' Tibeti Minister is részéről Csomát a' Tanskari Lámának ajánlotta, a' ki Ladakhnak legszélsőbb dél-nyugoti részét lakja. Ezen Lámánál tartózkodék Csoma 1822 Jun. havától, 1824 October haváig, és annak vezérlése alatt magát a' Tibeti nyelvben gyakorlotta.

Ő ez által grammatikai esmerettségéhez juta a' nyelvnek és megtudá foglalatját a' Tibeti Könyvtárnak, t. i. azon 320 Köteteknek, mellyek a' Tibeti Vallás és Literatura alapjai. Úgy mondják, hogy mind ezen Könyvek a' Sanscrittából volnának lefordítva, és hogy minden munkának eredeti neve, annak írója és fordítója fel volnának jegyezve. Minden Könyvnek rövid foglalátját maga írta le Csoma Úr, — egy 154 lapot foglaló Listáját a' Sanscritti és Tibeti szavaknak pedig más által íratá le számára.

Az 1824-diki esztendőnek végén Tanskarból, Sultanpar-ba utazott Csoma Úr, Kulla Tartományába, ismét tovább menő, Mendi Suketi- és Belaspuron által Subathu-

ba, a' hol, a' miént hallani, mai napig is tartózkodik, és szándékozik, ha tsak nem vélt akadályok nem gátolják, vissza menni Tibetbe, és folytatni olly szerentsésen kezdett vizsgálásait. — Melly igen kívánatos hogy ezen szándékjában megerősítsen és az ahoz szükségessel segítessen; azt kiki által látja. Tibetnek nyelve és Literaturája mind eddig kevésé vagy éppen nem esmeretes, és így annak története és Vallása is homályos. — Ha vallyon az innét credendő esmerettségelt fognak-e valamely valódi hasznot hajtani, az igen kétséges dolog; mindazáltal egy Tibeti Grammatika és Szótár, a' nyelvek tudásában, egy nagy hézagot fog kipótolni, és nagy segéd leendő arra, hogy a' Tibetiellkel közelebb függésbe juthassunk. Úgy szinte a' Tibeti Vallásnak és mesés vagy igaz történeteinek előadása egy más nagy hézagot fog befödni, mellyet mai napig is az emberiség és népek történeteiben tapasztalunk. 'S ha mindjárt kevés aranyat reménylhetnénk is ezen új bányából, tsak ugyan sok az, ha azt bizonyosan megtudhatjuk, hogy Tibetből, — hova némelylek minden Tudománynak kútfejeit helyheztetik, — keveset lehet nyerni, és hogy a' Tibetiellk mint egyéb Nemzetek, szomszédjaiktól költsönöztek.

E r d é l y.

Fogaras, Sept. 10-dik napján 1826.

Nemes Fogaras Vidéke folyó Hónap 4-dik napján van leg elsőbben szerentsés Meltóságos Gróf és Camerárius Hidvégi Nemes János Úr Ó Nagyságának mint a' kit az Egek ingyen kegyelméből rendelt, felettebb Kegyelmes Fejedelmünk ezen Nemes Vidék Boldogittására Fő Kapitányi Helytartóvá, — Elölülése alatt Gírási Gyűlést tartani, melyben mind azokat a' kiknek addig nem lehetett szerentséjek a' tisztelt Meltóságos Gróf Úr Ó Nagyságát kö-

zetről tisztelni, bámulás fogta-el; midőn látták, hogy nem a megjázodtatott Kegyelemből, vagy a meglántorodott bizodalom Voxa által választott, hanem valami a Felsőbb Kegyeletet, úgy a közbizodalmat is megérdemlő, tiszta indulatu, és minden salakos Passioktól ment Fő foglallya el a Gyűlés Előülői székét, a ki a Felsőség által kezében adott Hatalmat nem kívánja úgy használni, mint Szemelycs interesséje Vehiculumát.

Örömmérés foglalta el a Nemes Vidék rendjeit, mikor Ő Nagysága, egy ékes Magyar Beszédben, szívre ható érzékeny kifejezésekkel híta meg a rendeket, az Ország, és a Vidék boldogságát tárgyazó Köztanátskozáásra, nem felejtkezvén el az adozó nép sorsa lehető könnyebbítését is a rendek szívére kötni.

Örömmérés foglalta-el minden jólnek szívét, midőn a Meltóságos Gróf, és Fő Kapitányi Administrator Úr Ő Nagysága, az Ország Boldogságára tzelező Tárgyak mellett, nem mulatta el Vidékünk Arvai nevelése módjáról is atyáiképpen reflectalni, s azok között, az olyanoknak is a kilnek Szülőikről a nevelésre fundus nem maradott, moralis Educatiojokrol gondoskodni, és így a késő maradékot is az Ő Meltósága ideje áldására lekötelezni. — Nem tsuda hát ha Ő Meltóságának Nagy Férjfiui böltsességét, színetlen tisztaságú lelkét, és a szükséges szorosság által mérsékelt Kegyességét nem tudták a Vidéki Rendek eléggé bámulni, látván hogy fő czélja a Vidék moralis existentiáját fel eleveníteni, s az által mindeneket meg győzni az iránt, hogy valósággal nekünk is van szerentsénk olly Bölts Kormányozótól vezéreltetni, a kibn a Politicust az ember soha el nem tagadhassa, a ki olly Kegyes hogy magát stupán alattvalói Boldogittására rendelte-

tettnek erősíti, a ki igazságos mint Aristides, mindeneket megfontoló mint Fabius.

Örömmérés foglalta-el Fogaras Városának lakossait, midőn látták, hogy a Meltóságos Gróf Úr Ő Nagysága, a Vársi nép Boldogittására is ki terjeszti Kegyes gondoskodását, és így mint a maga szadzja homályában is világosságban élni tudott Alfréd a ki rend szerént a napnak egy harmad részét a Nép dolgainak folytatására, és panaszza meg halgatására szokta vala fordítani, — a ki úgy szerette a Tudományokat, hogy nála semmi tudatlan ember Hivatalra nem kapott, a Vidék Boldogittására, a zavaros Adminisztration Halhatatlan jobbításokat tett.

Illy szerentsésen végződött Tanátskozasok után a Meltóságos Gróf Camerarius, és Fő Kapitányi Administrator Úr Ő Nagysága fényes, és igen gazdag ebédet adott; nem tsak a Nemessi rendenlévőknek, hanem még az adozó nép meg jelent részének is. — Melly alkalmatossággal az első Táblához tartozó számos Vidéki rendek közt, a Felsőges Királyért, Királynéért, a Korona Herczegért, egyszóval az Uralkodó Ház minden tagjaiért, az Ország Fő rendjeiért külön, külön, úgy a Meltóságos Gróf Úr Ő Nsgáért, igazi szívből származott Áldások kívánása között jeles pohar köszöntések mentek véghez.

A Nagy ebédett illy különös szép eredmekkel tündöklő Kormányozóval fénylő, és ditsekedő Nemes Vidéki Gyülekezethez illő Ball követte, ugyantsak az Ő Nagysága Űri szállásán, melyben hivatalosok voltak a Nemes 1-ső Oláh Regimentnek ezen Vidékben kuartélyozó Tisztjei is, az hol az Ő Meltósága nyájassága, vidámsága, kit kit örömmel töltött-bé és vígságra buzdított. —